

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **Ing. J. P.,** zastoupený Mgr. Hanou Zabadalovou, advokátkou se sídlem Vrchlického 2541/19, Hodonín, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 12. 2015, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 19. 4. 2018, č. j. 22 Ad 3/2016 – 91,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím žalované ze dne 10. 12. 2015, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“) byly zamítnuty námitky žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 10. 2015, č. j. X (dále též „prvostupňové správní rozhodnutí“), kterým žalovaná zamítla žádost žalobce o přiznání starobního důchodu pro nesplnění podmínek § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), s přihlédnutím k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009; žalobce se přitom dovolával, aby mu byla započtena doba 15 let v I. A pracovní kategorii a přiznán starobní důchod k 59. roku věku, a to na základě dodatečného započtu doby kadetské praxe v letech 1973 až 1977 konané na námořních lodích během studia na Vysoké škole námořní v Oděse v bývalém SSSR.

[2] Proti rozhodnutí žalované podal žalobce u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) žalobu, jíž se domáhal jeho zrušení a vrácení věci žalované k dalšímu řízení. Žalobce brojil proti tomu, že žalovaná neuznala období od 13. 9. 1973 do 17. 11. 1973, od 20. 5. 1974 do 8. 9. 1974, od 28. 7. 1975 do 26. 10. 1975 a od 4. 10. 1977 do 22. 12. 1977 jako výkon povolání. Skutečnost, že předmětná činnost byla zároveň uznána i jako kadetská praxe pro získání odborné kvalifikace, nemá dle žalobce žádný vliv na samotný charakter popisované práce, neboť jde jen o rozlišování jejího označení pro studijní a jiné účely. Z hlediska obsahové náplně a systému organizace vykonávaných činností během sporných období byla absolvovaná odborná praxe výkonem práce; jednalo se o závislou činnost, vykonávanou osobně a za odměnu. Z tohoto důvodu měla být sporná období uznána a započítána jako doba zaměstnání na účely důchodového pojištění a navíc i jako zaměstnání spadající do I. pracovní kategorie dle § 14 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, v rozhodném znění (dále jen „zákon č. 100/1988 Sb.“). Vzhledem ke specifičnosti daného studia bylo nezbytné sporná období posuzovat v kontextu zcela odlišných podmínek vysokoškolského zákona oproti současnosti a zároveň s přihlédnutím k rozdílům studia v zahraničí oproti tehdy platné vnitrostátní právní úpravě. Dle žalobce nebyla dále dodržena zásada rovného zacházení, neboť jeho dvěma spolužákům sloužícím na lodích ve stejném období byla tato období bez jakýchkoliv pochybností a potřeby dalšího prokazování žalovanou uznána jako zaměstnání v I. pracovní kategorii. Z tohoto důvodu žalobce navrhl k důkazu výslech těchto spolužáků jako svědků, stejně tak i rozhodnutí žalované ve věci přiznání jejich důchodů.

[3] Krajský soud rozsudkem ze dne 19. 4. 2018, č. j. 22 Ad 3/2016 – 91 (dále jen „napadený rozsudek“) podanou žalobu zamítl. Uvedl, že ke snížení obecného důchodového věku může dojít v důsledku výkonu zaměstnání, jež byla podle dřívějších předpisů zařazena do I. pracovní kategorie, kam zákon zařazoval zaměstnání, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů. Konkrétní zaměstnání pak byla uvedena v tzv. rezortním seznamu zaměstnání, který byl založen na metodě taxativního výčtu a byl závazný nejen pro orgány provádějící důchodové pojištění, ale i pro všechny organizace v působnosti příslušného rezortu. Odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2017, č. j. 7 Ads 151/2017 - 23, který se zabýval posouzením skutečností a rozhodných období, které jsou zcela totožné jako v projednávané věci. Dle krajského soudu bylo na žalobci, aby prokázal, že ve sporných obdobích, tedy v době studia na Oděské inženýrské námořní vysoké škole, vykonával práce na námořních lodích v pracovněprávním vztahu zakládajícím účast na důchodovém pojištění; právní úprava, správní spis ani listiny předložené žalobcem však pro takové tvrzení oporu neposkytovaly. Krajský soud vzal za prokázané, že žalobce v předmětných obdobích vykonával námořní praxi na výcvikových lodích na pozici „praktikant“, která byla součástí praxe v průběhu studia na vysoké škole. Výkon takovéto praxe uskutečňované během vysokoškolského studia nelze považovat za výkon zaměstnání v preferované pracovní kategorii I. A, neboť práce konané žalobcem na námořních lodích ve výše uvedených obdobích spadaly pod soustavnou přípravu na budoucí povolání, a byly tedy nesporně součástí studia Oděské inženýrské námořní vysoké školy, které bylo postaveno na roveň studiu na vysokých školách v České republice rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 8. 4. 2013, č. j. MSMT-500/2013-30/656. Tuto dobu praxe jako součást studia nebylo možno dle předpisů platných před 1. 1. 1996 hodnotit jako dobu pojištění v preferované pracovní kategorii,

neboť právní úprava explicitně neumožňovala považovat přípravu na budoucí povolání za výkon zaměstnání v preferované kategorii. Žalobce netvrdil, že by splnil podmínky uvedené v § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb. Z dokumentace České námořní plavby vyplývá, že žalobce vykonával zaměstnání v kategorii I. A až od června 1978, tj. až po ukončení studia na vysoké škole, což potvrzuje rovněž evidenční list důchodového pojištění o době zaměstnání a výdělku. Žalobce žádnou jinou relevantní listinu, ze které by jednoznačně vyplývalo, že během svého vysokoškolského studia vykonával činnost v preferované kategorii, nepředložil. Stejně tak nedoložil, že by jeho zaměstnavatelem v uvedených dobách bylo Ministerstvo školství, resp. že by z vyplácených odměn přispíval do systému sociálního zabezpečení. Na závěru, že přípravu na budoucí povolání žalobce neumožňoval zákonodárce považovat za výkon zaměstnání v preferované kategorii, nemohlo ničeho změnit ani žalobcem navrhované provedení důkazu vyžádáním stanoviska Ministerstva dopravy ke správnosti údajů v Příloze č. 126 či vyslechnutím zástupce oddělení námořní plavby Ministerstva dopravy. Příloha č. 126 vydaná Ministerstvem dopravy totiž nerespektovala rezortní seznam zaměstnání zařazených pro účely důchodového zabezpečení do I. a II. pracovní kategorie dle výnosu Ministerstva zahraničního obchodu ze dne 21. 9. 1978, ve kterých funkce „praktikant“ není vůbec obsažena; tuto pozici nelze bez dalšího podřadit pod funkci „palubního kadeta“, která je v rezortním seznamu uvedena a kterou lze uplatnit až po řádném ukončení studia. Jestliže by Ministerstvo zahraničního obchodu mělo zájem na zařazení funkce „praktikanta“ do seznamu zaměstnání zařazených v I. a II. pracovní kategorii, jistě by takto učinilo, neboť tyto seznamy jsou co do svého obsahu značně vyčerpávající. Krajský soud taktéž poznamenal, že neopomenul rozhodnutí žalované ve věci přiznání starobního důchodu spolupracovníkům žalobce (Ing. B. a Ing. V.), kterým byla stejná rozhodná období zohledněna jako zaměstnání v I. A pracovní kategorii; soud byl však povinen vycházet z rozhodnutí, jímž bylo pravomocně skončeno soudní řízení ve věci, která se svými relevantními rysy zcela shoduje se situací žalobce (věc Ing. J., u Nejvyššího správního soudu vedená pod sp. zn. 7 Ads 151/2017). Žalovaná navíc ve svém vyjádření k žalobě uvedla, že právě v případě spolužáků žalobce Ing. B. a Ing. V.a zvažuje postup podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Krajský soud již proto nepovažoval za nezbytné provádět žalobcem navrhované důkazy, neboť výslech svědků by pro projednávanou věc nemohl přinést žádné nové relevantní skutečnosti, než které soudu byly již známy; nebylo ani zřejmé, co konkrétně měly dokazovat další žalobcem předložené listinné důkazy, a to výpis ze zdravotní dokumentace žalobce a dvě potvrzení Úřadu práce, když žalobce ve svých podáních v tomto ohledu neuplatnil žádnou bližší argumentaci, pročež krajský soud provedení těchto důkazů pro jejich nadbytečnost zamítl.

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalované

[4] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, ve které navrhl jej zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Stěžovatel v podané kasační stížnosti nejprve rekapituloval závěry napadeného rozhodnutí, argumentaci obsaženou v žalobě a právní posouzení učiněné krajským soudem v napadeném rozsudku. V rámci kasačních námitek uvedl, že nesouhlasí s neprovedením jím navržených důkazů, a to výslechu svědků Ing. B., Ing. V. a Ing. J., dále Stanoviska Ministerstva dopravy ke správnosti údajů v Příloze č. 126 a výslechu zástupce oddělení

námořní dopravy Ing. P. Krajský soud dle něj nesprávně dospěl k závěru, že výslech navržených osob by pro projednávanou věc nemohl přinést žádné nové relevantní skutečnosti, než které již byly soudu známy, neboť z těchto důkazů by byla prokázána jeho tvrzení uvedená v žalobě a v dalších písemných vyjádřeních k věci samé. Stěžovatel taktéž nesouhlasí s právním posouzením soudu, že jím konané práce na námořních lodích ve sporných obdobích spadaly pod soustavnou přípravu na budoucí povolání, a tedy že byly pouze součástí studia, pročež tuto dobu praxe není možno hodnotit jako dobu pojištění v preferované kategorii.

[6] Žalovaná taktéž obsáhle rekapitulovala jí zaujatý právní názor v napadeném rozhodnutí, obsah žaloby a rozsudku krajského soudu, přičemž k němu uvedla, že krajský soud nemohl vyhovět návrhu stěžovatele a zrušit její napadené rozhodnutí, neboť bylo vydáno v souladu s platnou právní úpravou. Krajský soud své rozhodnutí podrobně vyargumentoval, včetně odkazu na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu; žalovaná tak nemá žádné výhrady k provedenému řízení ani k samotnému rozsudku.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem dle § 105 odst. 2 s. ř. s. a jsou splněny i obsahové náležitosti stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[8] Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů. Stěžovatel uplatňuje kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., fakticky však uvádí důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., tedy nesprávné posouzení právní otázky a vady řízení před soudem spočívající v neprovedení navržených důkazů.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Nejvyšší správní soud nejprve poukazuje na to, že již v rozsudku ze dne 2. 12. 2011, č. j. 2 Afs 11/2011 – 90 (všechna v tomto rozsudku citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz), upozornil, že „*řízení o kasační stížnosti je ovládáno dispoziční zásadou (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.), a proto kvalita a preciznost ve formulaci obsahu stížnostních bodů a jejich odůvodnění v kasační stížnosti v podstatě předurčuje obsah rozhodnutí kasačního soudu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2011 č. j. 1 As 67/2011 – 108, a ze dne 23. 6. 2005, č. j. 7 Afs 104/2004 – 54). Pro úspěch v kasačním řízení je tak rozhodující, jak kvalitně je stěžovatel schopen odůvodnit jím uplatněné námitky. Z kasační stížnosti je v dané věci patrno, že stěžovatel klade větší důraz na popis průběhu předchozích řízení a vytýkaní možných vad těch řízení, ke kterým jeho kasační stížnost nesměřuje, nežli na precizní vyjádření stížnostních důvodů. Tyto důvody vyjadřuje pouze velice obecně a nepodporuje je žádnou přesvědčivou argumentací. Proto, chtěl-li stěžovatel dosáhnout podrobnějšího přezkoumání věci kasačním soudem, měl dbát více na kvalitu jím podané kasační stížnosti*“. Obdobně v rozsudku ze dne 22. 10. 2015, č. j. 8 As 92/2015 - 29, Nejvyšší správní soud připomenul, že „*je na stěžovateli, aby upřesnil každý důvod, o který*

opírá svou kasační stížnost, a to po stránce právní i skutkové. Řízení o kasační stížnosti není pokračováním řízení o žalobě, ale je samostatným řízením o mimořádném opravném prostředku za procesní situace, kdy řízení před krajským soudem již bylo pravomocně skončeno. Nejvyšší správní soud přezkoumává rozhodnutí a postup krajského soudu, stěžovatel je proto povinen uvést konkrétní argumentaci zpochybňující závěry vyslovené v napadeném rozhodnutí krajského soudu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2015, č. j. 8 Afs 25/2012 – 351, odst. 140 a judikatura tam citovaná). Dále soud doplňuje, že žalobní či kasační bod je způsobilý projednání v té míře obecnosti, ve které byl formulován (viz rozsudek rozšířeného senátu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 – 58, č. 835/2006 Sb. NSS)". Dle rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 – 58, je *„žalobce povinen vylíčit, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným, a rovněž je povinen ozřejmit svůj právní náhled na to, proč se má jednat o nezákonnosti. Tyto závěry rozšířeného senátu lze plně vztáhnout i na formulaci důvodů kasační stížnosti s tím, že důvody musí směřovat proti rozhodnutí krajského soudu, neboť podstatou řízení o kasační stížnosti je přezkum soudního rozhodnutí (§ 102 s. ř. s.)"*.

[11] Stěžovatel v kasační stížnosti předně namítal, že krajský soud neprovedl jím navržené důkazy. Pakliže by tak učinil, aniž by se v odůvodnění napadeného rozsudku s těmito návrhy vypořádal, jednalo by se o opomenuté důkazy, přičemž tento nedostatek by způsoboval nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů; pokud jde o obsah pojmu nepřezkoumatelnosti, odkazuje Nejvyšší správní soud na svou ustálenou judikaturu k této otázce (srov. například rozsudky ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 – 52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 – 73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 – 44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007 – 64, nebo ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005 – 245). V nyní projednávané věci se však o tento případ nejedná, neboť krajský soud zdůvodnil neprovedení některých stěžovatelem navržených důkazů jejich nadbytečností, přičemž důvody tohoto postupu řádně vysvětlil. Stěžovatel svou kasační námitkou tedy zjevně brojí proti právnímu posouzení směřujícímu ke shledání navržených důkazních prostředků za nadbytečné. Krajský soud v napadeném rozsudku uvedl, že *„již nepovažoval za nezbytné provádět žalobcem navrhované důkazy výslechem svědků …, neboť ve věci není nikterak sporné, že tyto osoby vykonávaly společně se žalobcem (byť někteří pouze částečně) v letech 1973 až 1977 činnost na výcvikových nákladních lodích, což plyne ostatně z předložených rozhodnutí žalované ve věci Ing. B. a Ing. V. (jejichž součástí je rovněž osobní list důchodového pojištění těchto osob). Soud proto seznal, že výslech těchto osob by pro nyní projednávanou věc nemohl přinést žádné nové relevantní skutečnosti, než které jsou soudu již známy. Soudu rovněž nebylo zřejmé, co konkrétně měly dokazovat další žalobcem předložené listinné důkazy, a to výpis ze zdravotní dokumentace žalobce a dvě potvrzení Úřadu práce, přičemž žalobce rovněž ve svých podáních v tomto ohledu neuplatnil žádnou bližší argumentaci."* Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s posouzením krajského soudu, že jestliže chtěl stěžovatel navrženými svědeckými výslechy prokazovat skutečnosti, které však nebyly ve věci sporné, a krajský soud je vzal za prokázané na základě jiných důkazních prostředků, nebylo již nezbytné provádět k těmto tvrzením další důkazy a jejich odmítnutí pro nadbytečnost proto nebylo pochybením krajského soudu. V případě dalších navržených listinných důkazů, tj. výpisu ze zdravotní dokumentace stěžovatele a dvou potvrzení Úřadu práce, je třeba poukázat na to, že ani sám stěžovatel netvrdil, k prokázání

jakých rozhodných skutečností měly tyto důkazní prostředky sloužit. Za situace spolehlivého zjištění skutkového stavu žalovanou neshledal stejně jako krajský soud ani Nejvyšší správní soud potřebu provádět důkazy, které nevedou k prokázání jakýchkoli skutečností či tvrzení. Kasační námitka podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. směřující proti neprovedení důkazů v řízení před krajským soudem je proto nedůvodná.

[12] Stěžovatel dále brojil proti právnímu posouzení krajského soudu, že jím konané práce na námořních lodích ve sporných obdobích spadaly pod soustavnou přípravu na budoucí povolání, pročež tuto dobu praxe není možno hodnotit jako dobu pojištění v preferované kategorii. Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že stěžovatel neuvedl žádné konkrétní námitky zpochybňující závěry vyslovené v napadeném rozhodnutí krajského soudu, nevylíčil ani, jakých konkrétních nezákonných úvah, hodnocení či závěrů se měl krajský soud napadeným rozsudkem dopustit, nýbrž se pouze omezil na holé konstatování svého nesouhlasu. Tento přístup stěžovatele se odrazil též v postupu ze strany Nejvyššího správního soudu, který za situace, kdy neměl k vypořádání předloženy konkrétní námitkové body, přezkoumal napadený rozsudek pouze v obecné rovině.

[13] Podle § 28 zákona o důchodovém pojištění platí, že „*pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.*“ Dle § 74 téhož zákona „*nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí zůstávají zachovány. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk.* Podle § 13 odst. 1 téhož zákona se „*za dobu pojištění považují též doby zaměstnání získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, s výjimkou doby studia po dosažení věku 18 let; jde-li však o dobu zaměstnání v cizině před 1. květnem 1990, hodnotí se tato doba, jen pokud bylo za ni zaplaceno pojistné, a to nejdříve ode dne zaplacení pojistného.*“ Podle odst. 2 téhož ustanovení „*Za náhradní dobu pojištění se považují též náhradní doby získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem a doba pobírání důchodu za výsluhu let. Za náhradní dobu pojištění se považuje též doba studia získaná před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let.*“

[14] Podle § 10 odst. 3 zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, platilo, že „*doba pracovního (učebního) poměru (pracovní činnosti v jiném obdobném pracovním vztahu) se hodnotí jako doba zaměstnání, pokud pracovní poměr (pracovní činnost) zakládá nebo zakládal nemocenské pojištění podle předpisů platných pro pracovníky v pracovním (učebním) poměru (členy výrobních družstev); nebyl-li takový pracovník účasten nemocenského pojištění proto, že nebyl k pojištění přihlášen, nebo proto, že zaměstnání nezakládalo podle předpisů tehdy platných nemocenské pojištění, hodnotí se zaměstnání pro účely tohoto zákona, jestliže by zakládalo účast na nemocenském pojištění podle předpisů platných v době vzniku nároku na důchod.*“

[15] Dle § 14 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, byla „*zaměstnání pro účely důchodového zabezpečení zařazena do 31. prosince 1992 podle druhu vykonávaných prací do tří pracovních kategorií. Zaměstnání I. a II. pracovní kategorie jsou uvedena v resortních seznamech zaměstnání zařazených do I. a II.*

pracovní kategorie vydaných před 1. červnem 1992; do III. pracovní kategorie patří zaměstnání, která nejsou zařazena do I. nebo II. pracovní kategorie.“ Podle odst. 2 téhož ustanovení „*Do I. pracovní kategorie jsou zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, a to a) zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, b) ostatní zaměstnání v hornictví vykonávaná pod zemí v hlubinných dolech, c) zaměstnání pod zemí, při provádění podzemních staveb hornickým způsobem, d) zaměstnání členů leteckých posádek a pracovníků soustavně činných v letadle za letu, e) zaměstnání členů posádek námořních lodí (...)*“. Podle § 174 odst. 1 písm. d) téhož zákona „*občan, který vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popřípadě službu I. nebo II. kategorie funkcí, má po 31. prosinci 1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň 59 let, byl-li zaměstnán nejméně 11 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a), popřípadě 7,5 roku, jde-li o takové zaměstnání v uranových dolech, nebo 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až l) anebo 15 roků ve službě I. nebo II. kategorie funkcí.*“

[16] Jak vyplývá z výše uvedeného, primárním předpokladem pro přiznání starobního důchodu je získání potřebné doby pojištění a dosažení stanoveného věku ve smyslu § 29 zákona o důchodovém pojištění. Ke snížení obecného důchodového věku pak může dojít v důsledku výkonu zaměstnání, jež byla podle dřívějších předpisů zařazena do I. pracovní kategorie. Do této kategorie zákon zařazoval zaměstnání, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, např. zaměstnání v hornictví, pod zemí, jakož i zaměstnání členů posádek námořních lodí (§ 14 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb.). Výčet jednotlivých rizikových činností uvedený v citovaném ustanovení, na jehož základě byla zaměstnání zařazována do pracovních kategorií, sám o sobě nepostačuje k výroku o zařazení určité pracovní činnosti do pracovní kategorie. Konkrétní zaměstnání musí být uvedeno v příslušném rezortním seznamu zaměstnání vydávaného příslušným ministerstvem, popřípadě jiným ústředním orgánem, do jehož působnosti spadala organizace, ve které pojištěnec rizikové práce vykonával. Rezortní seznam byl založen na metodě taxativního výčtu a byl závazný nejen pro orgány provádějící důchodové pojištění, ale i pro všechny organizace v působnosti příslušného rezortu. Jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2011, č. j. 3 Ads 129/2010 - 82, „*(...) ústřední orgány státní správy a ústřední orgány státní správy republik, v jejichž oborech působnosti se vykonávají práce, které odůvodňují, aby zaměstnání byla zařazena do I. nebo II. pracovní kategorie, vydávaly svými výnosy resortní seznamy zaměstnání zařazených do I. a II. pracovní kategorie. Za ostatní ústřední orgány a organizace, v jejichž oborech působnosti se vykonávají práce, které odůvodňují, aby zaměstnání byla zařazena do I. nebo II. pracovní kategorie, vydávalo tyto seznamy svým výnosem federální ministerstvo práce a sociálních věcí, a šlo-li o ústřední orgány a organizace republik, příslušné ministerstvo zdravotnictví a sociálních věcí republiky v dohodě s federálním ministerstvem práce a sociálních věcí. Seznam druhů práce uvedených v zákoně a v příloze nařízení vlády však představoval pouze typizovaný seznam prací zařazených do preferovaných pracovních kategorií a byl dále konkretizován na úroveň konkrétních povolání teprve příslušným resortním seznamem. Tyto resortní seznamy byly založeny na metodě taxativního výčtu. Pokud tedy nebylo konkrétní povolání (druh práce, kterou měl zaměstnanec v souladu s pracovní smlouvou v podniku vykonávat) zařazeno v příslušném resortním seznamu jako zaměstnání zařazené do I. či II. pracovní kategorie, nemohlo být na základě rozšiřujícího výkladu ustanovení zákona či*

prováděcího nařízení do takové kategorie podřazeno, a to ani na základě soudního uvážení (k tomu viz např. Burdová, E. a kol. O důchodovém zabezpečení pracujících. Praha: Práce, 1988, s. 70-71). (...) Tento výkladový přístup je třeba i z dnešního pohledu vyhodnotit jako souladný s principem právní jistoty a veřejného subjektivního práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří realizovaného zákonnými a podzákonnými prostředky práva sociálního zabezpečení. Obdobný názor zaujal ve své rozhodovací praxi i Nejvyšší správní soud (srv. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 6 Ads 109/2007 - 110, přístupný na www.nssoud.cz), z něhož vyplývá, že pokud práce, kterou stěžovatel vykonával, odpovídá zaměstnání zařazenému v resortním seznamu do preferované II. pracovní kategorie, nelze ji zařadit do I. pracovní kategorie, přestože práce byla vykonávána ve ztížených pracovních podmínkách, které u vyjmenovaných druhů pracovních činností zařazení do I. pracovní kategorie odůvodňovaly.“

[17] Nejvyšší správní soud dále odkazuje na rozsudek ze dne 6. 9. 2016, č. j. 7 Ads 163/2016 - 29, v němž ve věci pana Ing. Jurčíka, na nějž ve svých podáních odkazoval též stěžovatel, zrušil rozsudek krajského soudu zrušující rozhodnutí žalované obdobné nyní napadenému. Konstatoval, že *„aby žalobci vznikla další účast na důchodovém, resp. nemocenském pojištění zaměstnanců, musel by vykonávat práci v pracovněprávním vztahu odpovídajícím ustanovení § 2 zákona č. 54/1956 Sb., ve znění pozdějších předpisů, tj. vykonávat práci v ČR (ČSSR) nebo alespoň pro čs. zaměstnavatele a splnit další zákonné předpoklady (např. za práci by musel dostávat odměnu v určité výši a musela by být vykonávána v rozsahu požadovaném pro vznik účasti na nemocenském pojištění). Jak přitom správně poznamenala stěžovatelka, z výpovědí žalobce vyplývá, že převážnou část předmětných dob absolvoval na lodích Černomořské námořní plavby, tj. na lodích, které byly součástí Černomořského loďstva. Lze tak předpokládat, že se žalobce plavil pod vlajkou cizího, a nikoliv československého státu (k tomu srv. § 6 zákona č. 61/1952 Sb., o námořní plavbě), v důsledku čehož lze pochybovat o tom, že se jednalo o práci vykonávanou na území ČSSR či pro čs. zaměstnavatele. (...) Pokud byla příslušná k hodnocení předmětných dob Česká republika, měl by tehdejší zaměstnavatel povinnost vést předepsanou dokumentaci, tedy evidenční listy důchodového pojištění, případně vydat náhradní doklad o dobách pojištění. Česká námořní plavba (zaměstnavatel žalobce) takový doklad vydala, v něm však potvrzuje zaměstnání žalobce jako člena lodní posádky až od 9. srpna 1978 (tedy po skončení studia žalobce na předmětné škole), kdy byla s žalobcem podepsána první pracovní smlouva. Ani žalobce nepředložil v řízení žádné listiny (evidenční listy, náhradní doklady atp.), ze kterých by bylo možno dovodit správnost jím uváděných tvrzení. Ze správního spisu přitom vyplývá, že stěžovatelka provedla rozsáhlé zjišťování skutkového stavu.“*

[18] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené neshledal napadený rozsudek nezákonný pro nesprávné posouzení právní otázky [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.], neboť krajský soud přesvědčivě konstatoval, z jakých důkazních prostředků vycházel, co z nich vzal za prokázané a jak je hodnotil, zdůvodnil a argumentačně podložil své právní hodnocení, které není v rozporu s citovanou právní úpravou ani judikaturou. Stěžovatel nepředestřel Nejvyššímu správnímu soudu žádné konkrétní a dostatečně určité důvody ve vztahu k napadenému rozsudku, pro něž by jej měl zrušit jako nezákonný. Nejvyšší správní soud proto tuto obecnou kasační námitku shledal nedůvodnou.

IV. Závěr a náhrada nákladů řízení

[19] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že nebyla naplněna žádná ze stěžovatelem uplatněných kasačních námitek; neshledal ani vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s., věty poslední. O věci přitom rozhodoval bez jednání za podmínek § 109 odst. 2 s. ř. s.

[20] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce neměl v tomto kasačním řízení úspěch a úspěšná žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť je správním orgánem rozhodujícím ve věci důchodového pojištění. Proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. února 2019

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu